

F. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

3.1.1.3. Ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 blev politiet endvidere pålagt en pligt til at underrette forsvareren, inden der foretages *udenretlige efterforskningskridt*, der kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under sagen, jf. § 745, stk. 3. Forsvareren har også ret til at være til stede under sådanne efterforskningskridt i form af en konfrontation, en afhøring eller andet af lignende betydning, da disse efterforskningskridt anses for en anteciperet bevisførelse, jf. betænkning nr. 622/1971, s. 42. Forsvareren har derfor adgang til under bevisoptagelsen at varetage den sigtedes interesser. Sigtede har ikke en tilsvarende ret til at være til stede. Hvis det ikke er muligt at give meddelelse til forsvareren, kan der kun foretages uopsættelige efterforskningskridt.

Ved lov nr. 229 af 21. april 1999 blev § 745, stk. 3, udvidet til også at gælde fotoforevisninger, der kan formodes at finde anvendelse som bevis under domsforhandlingen, da fotoforevisninger typisk har samme formål som en konfrontation. Ved samme lejlighed blev der indsat en adgang for forsvareren til at stille forslag med hensyn til gennemførelsen af efterforskningskridtet. Forsvarerens bemærkninger i så henseende skal efter bestemmelsen tilføres politirapporten. Endvidere blev det i bestemmelsen præciseret, at i de tilfælde hvor forsvareren har modtaget meddelelse om det forestående efterforskningskridt – men hvor den pågældende ikke har mulighed for at være til stede – kan politiet gennemføre efterforskningskridtet uden den pågældendes tilstedeværelse, hvis gennemførelsen ikke kan udsættes. Der skal i så fald uden ophold gives forsvareren meddelelse om, hvad der er foretaget. Det fremhæves i bemærkningerne til lovforslaget, at det skal have undtagelses karakter, at der gennemføres udenretlige efterforskningskridt, der kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under domsforhandlingen, i forsvarerens fravær, når forsvareren har udtrykt ønske om at være til stede. Der henvises i det hele til Folketingstidende 1998-99, tillæg A, s. 850 og 870.

3.1.1.4. Det følger af § 745, stk. 4, 1. pkt., at hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, *kan reglerne i stk. 1 og 3 fraviges*, eller politiet kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, han har modtaget fra politiet. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 og bygger for en stor dels vedkommende – ligesom den øvrige del af § 745 – på Strafferetsplejeudvalgets forslag i betænkning nr. 622/1971. Imidlertid ønskede Justitsministeriet at begrænse bestemmelsens anvendelsesområde mest muligt, ligesom man

ønskede i højere grad at betone, at der bør udvises betydelig tilbageholdenhed med anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen i stk. 4. "Undtagelsesvis" blev derfor af Justitsministeriet indsat i det af Strafferetsplejeudvalget udarbejdede forslag. Ligeledes blev "hensynet til fremmede magter" indsat for at præcisere bestemmelsens anvendelsesområde. Der henvises til Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2364-2365.

Baggrunden for bestemmelsen i stk. 4 var, at der med § 745, stk. 1, skete en betydelig udvidelse af forsvarerens adgang til aktindsigt på efterforskningsstadiet. Det kan imidlertid af hensyn til bl.a. politiets fortsatte efterforskning være nødvendigt, at de oplysninger, som politiet tilvejebringer, ikke kommer til den mistænkes kundskab i utide, således at han kan indrette sin forklaring efter denne viden. Stk. 4 er derfor indsat for at skabe en balance mellem forsvarerens ret til aktindsigt mv. på den ene side og en række andre hensyn, som taler imod aktindsigt, på den anden side. Der henvises til betænkning nr. 622/1971, s. 43, samt til Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2386.

Bestemmelsen i stk. 4 giver adgang til at begrænse forsvarerens beføjelser på to måder: dels hvor aktindsigt *udelukkes*, fordi forsvarerens adgang til materialet afskæres midlertidigt, dels hvor forsvareren får aktindsigt, men hvor den pågældende får udtrykkelig *pålæg* om ikke at videregive bestemte oplysninger. Den første undtagelse er således den mest vidtgående.

Højesteret afsagde den 24. maj 2002 en kendelse, der er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2002, s. 1819, hvori det blev fastslået, at anklagemyndigheden i den konkrete sag, hvor anklagemyndigheden havde tilbageholdt oplysninger om tjekkiske myndigheders aflytning af en telefonsamtale, i hvilken der fremkom oplysninger af relevans for den danske drabssag, ikke havde søgt at foretage den nødvendige præcisering af behovet for hemmeligholdelsen. Oplysningerne fra de tjekkiske myndigheder var givet til de danske myndigheder med bemærkning om, at oplysningerne kun var til "efterretningsmæssig" brug, da oplysningerne stammede fra en igangværende tjekkisk efterforskning. Højesteret fastslog, at hemmeligholdelse af efterforskningsmateriale efter § 745, stk. 4, kun bør anvendes helt undtagelsesvis, og at der – hvis der sker hemmeligholdelse – som udgangspunkt straks må gives meddelelse til forsvareren herom.

Som følge af Højesterets kendelse har Rigsadvokaten i Meddelelse nr. 8 af 12. juni 2002 anført, at det, når der er spørgsmål om at hemmeligholde materiale, som er modtaget fra udlandet med anmodning eller vilkår om, at det kun anvendes til "efterretningsmæs-